

HENKILÖKUVASSA ANU PUUSTINEN JA VILLE HARA

Betoni -lehden henkilögalleriassa on haastateltavana arkkitehtiyöpari Anu Puustinen (s. 1974 Kuusamossa) ja Ville Hara (s. 1974 Helsingissä).

Suomalaista arkkitehtikilpailujärjestelmää kiitellen monella taholla. Se on oikeasti anonymi toisin kuin monessa muussa maassa, jossa jo ennen kirjekuorien avaamista tiedetään kuka ehdotusten takana on. Anonymiyden ansiosta sekä vanhat starat että uudet yrittäjät ovat samalla viivalla. Vain osaaminen merkitsee. Kehuihin yhtyvät myös nuoret arkkitehdit *Anu Puustinen ja Ville Hara*. Heille kilpailuvoitto tarkoitti oman yhteisen *Avanto Arkkitehdit Oy:n* perustamista vuonna 2004.

Voitto tuli tuolloin avoimessa *Vantaan Pyhän Laurin kappelin* suunnittelukilpailussa. Voitto ei aina tarkoita sitä että kohde toteutuu. Myös Vantaalla kappelin toteutuksen tie oli ensin kivikkoinen: äänestettiin niin paikasta, kattomuodosta kuin siitä tehdäänkö kappeli lainkaan. Onneksi tehtiin, sillä elokuussa 2010 käyttöön vihitty kaunis kappeli täydentää ja eheyttää Pyhän Laurin kirkon hautausmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävää miljööä.

MINUSTAKO ARKKITEHTI

Anu ja Ville aloittivat opiskelut Otaniemen arkkitehtiasastolla vuonna 1994. Tiet TKK:hon olivat kuitenkin varsin erilaiset.

Anu kertoo olleensa aina innokas piirtämään. "Myös matematiikka oli mieleistä. Arkkitehti tuntui alalta, jossa voisi käyttää molempia."

Miksei Ouluun, johon Kuusamosta olisi ollut paljon lyhyempi matka? "Helsinki tuntui paikkakuntana lähemmältä, täällä oli jo sisar ja perheellämme muitakin siteitä. Lisäksi halusin opiskelamaan parhaaseen paikkaan. Ensimmäisen kerran lähdin kokeisiin kylmiltään yo-vuonna. Se että jäin 0,07 pisteen päähän opiskelupaikasta, harmitti niin paljon että seuraavana vuonna menin valmennuskurssille ja opiskelupaikkakin tuli", Anu kertoo.

Ville, paljasjalkainen helsinkiläinen sen sijaan kertoo päätyneensä arkkitehtiasastolle kuin vahingossa. "Pyrin ja pääsinkin useampaan paikkaan. Tein yo-kirjoitusten välissä myös TaiKin ja arkkitehtiasaston ennakkotyöt, muistaakseni 1,5 vuorokaudessa. TaiKiin pääsykokeisiin en edes päässyt, mutta Otaniemeen ovet aukesivat eka kerralla. Ummikkona ja alasta tietämättömänä tunsin jopa syyllisyyttä, että olin vienyt paikan sellaiselta, jolla oli alalle kova palo", Ville muistelee tilannetta, jossa monet pyrkijät mustissa asuisaan tuntuivat jo valmiiksi arkkitehdeiltä.

Enää häntäkään ei syyllisyys paina. Opiskelu ja ala näet tempaisivat mukaansa. Erityisesti Ville kiittelee innostuksen synnyistä professori *Juhani Pallasmaan* opetusta.

MYÖS ULKOMAILLA

Vaikka Anu ja Ville olivat saman vuosikurssin opiskelijoita, töitä he tekivät yhdessä ensimmäisen kerran vasta vuonna 2000, kun molemmat tulivat töihin *Arkkitehtitoimisto SARCiin*. Molemmat olivat tuol-

loin vielä opiskelijoita; Ville valmistui vuonna 2002 ja Anu 2004.

Molemmat opiskelivat ja tekivät töitä myös ulkomailla. Anu oli ennen SARCia vuoden Hollannissa: "Tein tiiviisti opintoja ja tutustuin Rotterdamin ja Amsterdamin arkkitehtuuripiireihin – ja muuhunkin elämään. Halusin nähdä toisen tavan opiskella arkkitehtuuria kuin Helsingissä. Siellä on näet hyvin analyttinen ja prosessia korostava tapa suunnitella."

"Kun Suomessa suunnittelussa korostuu usein luonto ja siihen sopeutumisen teemat, Hollannissa arkkitehtuuri haluaa tulla esiin, huutaa, onhan siellä jo maa itsessään keinotekoisista, merestä valloitetta", Anu kertoo periaatteellisesta erosta maiden välillä.

Ville puolestaan opiskeli vuoden Pariisissa: "Siellä opiskelu oli pitkälti samanlaista kuin Suomessa. Neomodernismi, valkoisten laatikoiden tekeminen, oli voimissaan molemmissa maissa. Huomattavasti värikkäämpää oli sen jälkeen vuosi Berliinissä. Työskentelin *Sauerbruch Hutton arkkitehtitoimistossa*, joka tekee luovempaa arkkitehtuuria, he käyttävät runsaasti värejä ja muotoja." Veri veti muutenkin ulkomaille, kesätöissä Ville oli Ranskassa ja Kroatiaassa.

NYKYOPISKELIJAT KOEKANIINEINA

Omaa opiskeluaikaansa kerratessaan Anu ja Ville toteavat nykyisten arkkitehtiopiskelijoiden olevan uuden systeemin koekaniineja: "Valmistua pitäisi 5,5 vuodessa. Opiskelijat kuitenkin yrittävät edetä vanhalla systeemillä, jossa oltiin töissä ja opiskeltiin rinnan. Mahdotontahan se on."

Ville arvelee, että ulkomailla tyypillinen pakollinen kahden vuoden harjoittelujakso valmistumisen jälkeen, olisi hyvä Suomessakin: "Tilanne on mahdoton, jos 5,5 vuodessa valmistuneelle pitäisi maksaa heti arkkitehdin palkkaa. Hänhän vasta opettelee arkkitehdin työtä. Meillähän arkkitehtiopetus on pitkälle akateemista, ei ammattikoulutusta. Vasta työssä opitaan ikkunakaavion piirtämiset ja muut", Ville toteaa.

Molemmilla on jo opettajakokemusta itselläänkin, Anulla yli viisi vuotta, Villellä kuluvalta syksyltä, kun hän aloitti opettamisen TKK:ssa Julkiset rakennukset -kursilla.

Anu kertoo olevansa nyt opetusbreikillä: "Olen toiminut TKK:lla rakennusopin opettajana. Aloitin opetustyöni itekin vielä opiskelijana. Opiskelijoiden kannalta on mielestäni hyvä jos nuorella on mentori, joka on jo edennyt hieman häntä pidemmälle ja on valmis antamaan tietoa toiselle. Samanlaista, itseämme hieman vanhempaa mentoria mekin Villen kanssa kaipaisimme", hän pohtii.

Käymistilastaan huolimatta suomalainen arkkitehtiopetus saa Anulta ja Villeltä kiitosta. "Ulkomailla yhdellä opettajalla saattaa olla satapäinen

opiskelijajoukko, täällä Suomessa on runsaasti face-to-face -opetusta. Samoin käsin tekemisen kulttuuri on meillä hienoa: peruskursseilla on esimerkiksi eri materiaalien, betonin, puu ja teräksen, pajat ja studiot, jossa edetään learning by doing -metodilla".

KIIRE SAI TEKEMÄÄN YHTEISEN KILPAILUEHDOTUKSEN

Arkkitehtitoimisto SARCissa Anu ja Ville tekivät yhdessä Joensuun metsäntutkimuslaitoksen urakkaa. "Samaan aikaan oli meneillään Pyhän Laurin kappelin, silloin vielä Helsingin Pitäjän kappelin yleinen arkkitehtikilpailu. Molemmilla oli tarkoitus tehdä oma ehdotus. Totesimme ettei siihen ole aikaa ja päätimme tehdä yhteisen ehdotuksen."

Se saatiin tehtyä kirjaimellisesti yön tunteina. "Odotukset eivät olleet isot, varsinkin kun "varjoraadissa" nuoret kollegat tyrmäsivät Polku -ehdotuksemme", he naurahtavat. Tuo varjoraati tarkoitti sitä, että kilpailuehdotusten jättämisen jälkeen arkkitehdit ja opiskelijat menevät porukalla Erottajan baariin vertailemaan ja kommentoimaan ehdotuksiaan. Meidän ehdotuksestamme teiltätiin toteamalla, ettei siinä ole edes mitään uutta."

"Sikäli huvittavaa, että emmehan me uutta olleet hakeneetkaan, vaan päinvastoin. Yritimme sopeuttaa työn upeaan kulttuurihistorialliseen ympäristöön, tehdä ajatonta, jossa ei ole mitään hätkädyttävää. Kommentit masensivat. Olimmekin todella epäuskoisia kun saimme puhelun voitosta. Ensireaktio oli, onko tämä pilapuhelu."

Kilpailuvoiton ratkettua Anu ja Ville perustivat *Avanto Arkkitehdit Oy:n*. Ensin tehtiin töitä Kalliassa kellaritiloissa. Parin vuoden kuluttua muutettiin maan päälle Töölönkadulle. Henkilökuntaa Avannossa on työtilanteen mukaan. Vakituiset assistentit ovat Villen kaksi viikasta mustaa puudelia, *Kasper ja Joona*, jotka vastaanottavat toimistoon tulijan innokkaasti jo oven takaa.

ARKKITEHTUURIA IHMISTÄ VARTEN

Vaikka *Avanto* juuri nyt on leimautunut erityisesti Pyhän Laurin kappelin suunnittelijana, referenssilistalle on kertynyt jo paljon muutakin. Kohteet ja arkkitehdit ovat saaneet myös monia tunnustuksia. "Itse on ankarin tuomari. Paras tunnustus on, jos on itse tyytyväinen. Ja tärkein palkinto on se, jos työ koskettaa ihmisiä", Ville pohtii.

"Koko ei ratkaise, kaikki toimeksiannot ovat kiinnostavia. Haluamme tehdä arkkitehtuuria nimenomaan ihmisiä varten. Hienoa oli, kun Venetsian biennaaleen valittiin Suomesta myös yleisö-wc. Tunnustettiin että myös se voi parhaimmillaan olla arkkitehtoninen kokemus."

Avanto on suunnitellut esimerkiksi monta saunaa. Kylpeminen ja siihen liittyvä luontoyhteys on ollut molemmille mieluista pienestä pitäen. "Olemme

Avoimet, anonymit arkkitehtuurikilpailut ovat *Anu Puustisen ja Ville Haran* mukaan loistava suomalainen järjestelmä, jonka ansiosta myös nuoret arkkitehdit saavat työtilaisuuksia. "Myös tilaajalle on äärimmäisen upea tilanne, kun hän hyvin pienellä rahallisella satsauksella saa jopa satoja vaihtoehtoja." Anu kuuluu SAFAn kilpailutoimikuntaan, jonka tavoitteena on monipuolistaa kilpailukirjoa, esimerkiksi korjauspuolelta toivotaan enemmän kilpailuja.

tarttuneet innolla mahdollisuuteen tehdä saunoja. Ensimmäisen *Kyly-saunamme* teimme Habitare-messujen saunakilpailuun. Kyly on konsepti, jolla voidaan tehdä erikokoisia saunoja eri paikkoihin. Yksi Kyly tilattiin myös Shanghain Expon Suomen paviljongin edustustiloihin. Nyt Kylystä on kehitteillä versio ulkotiloihin.

Entä suunnitellukohteen toteutuksen pitkittyminen ja/tai muuttuminen? Anu ja Ville myöntävät, etteivät tainneet uskoa kappelin toteutumiseen ennen viimeistä lopullista rakentamispäätöstä. "Teimme aina pala kerrallaan ja odotimme äänestysten tuloksia. Rakennuttajapuoli tosin valoi koko ajan uskoa, että kyllä tämä hoidetaan, älkää lannistuko."

Pitkittämisestä huolimatta valmis rakennus ei juuri eroa Polku -kilpailuehdotuksesta, joka kuvaa ihmisen matkaa ajasta iäisyyteen. "Emme halunneet tehdä kappelista arkkitehtonista veistosta, vaan paikan, joka eläytyy surevan omaisen asemaan. Kappelin viesti on elämän jatkuminen, lohdun kokeminen lohduttomuudessa", Anu ja Ville kertovat.

He kertovat toki tietävänsä kuinka harvinaista on päästä tekemään kohdetta, jota ei karsita ja tingitä, joka tehdään hyvistä materiaaleista ja jossa on paljon korkeatasoista käsityötä. Kappelin ainutlaatuisuutta korostaa vielä siellä oleva taide, joka on osa rakennusta.

Kappelista järjestettiin Suomessa äärimmäisen harvinainen avoin taidekilpailu jo urakkapiirustusvaiheessa. "Taiteilijat saivat täysin vapaat kädet. Meille oli tärkeä ideologinenkin asia se, että pystyimme antamaan myös muille samanlaisen mahdollisuuden kuin itse olimme nuorina suunnittelijoina saaneet. Ehdotuksia tuli lähes 200, voittajia olivat kuvanveistäjät *Pekka Jylhä* ja *Pertti Kukkonen*."

AVANNON YHTEISET ARVOT

Entä tiiviin työparin työskentelytapa? "Teemme töitä nimenomaan yhdessä hyvin tiiviisti. Uutta työtä molemmat skissaavat ensin omassa päässään ja istumme sitten yhteisen pöydän ääreen, jossa ideoita aletaan kuljettaa yhdessä eteenpäin. Kaikki päätökset tehdään yhdessä, mutta asiakkaalle painalitaan tietysti yhteyshenkilö."

"Ainahan on eroja, mutta kun tullaan samasta kulttuurista, on sama koulutus ja samat arvot, ristiriitailanteita ei juuri ole", he vastaavat kysymykseen, kuinka yhteistyö sujuu.

"Kun meidän piti erikseen listata Avannon arvot paperille, kävi niin että molemmilla oli samat kolme", he naurahtavat.

Ensimmäisenä kestäväen kehityksen näkökulma. "Pidämme molemmat luonnosta ja luonnossa liikkumisesta. Niin kliseeltä kuin se kuulostaakin, haluamme aidosti antaa myös tuleville sukupolville mahdollisuuden samaan", Ville toteaa.

"Arkkitehtuurin täytyy olla eläytyvää. Teemme

Jani Laukkonen

ihmisille ympäristöjä eläytymällä heidän maailmaansa, emme asettumalla ylä- tai ulkopuolelta katsojaksi", Anu korostaa.

Entä se kolmas arvo? "Reilu meininki", Ville kiteyttää: "Oikeudenmukaisuus, joka liittyy kiinteästi kahteen ensimmäiseksi listattuun arvoon."

Mitä tulevaisuus tuo tullessaan? "Tavoitetilaamme ei ole "Suuri on kaunista -meininki". Toki hallittu kasvaminen on kuitenkin tarpeen, jos haluaa tehdä myös isoja kohteita. Teemmekin paljon kilpailuja. Jos niiden kautta tulee toimeksiantoja, sitä kautta tulee myös sitä hallittua kasvua."

MATERIAALEILLA OMA PAIKKANSA

Anun ja Villen töiden materiaali riippuu kohteesta. "Kaikilla materiaaleilla on vahva ominaisuutensa, jota kannattaa käyttää kun niille tarjoutuu paikka", he kiteyttävät materiaalin merkityksen.

Betoni plastisena materiaalina mahdollistaa muodot. "Puhdasvalupinnan näkyviin jättäminen vaatii kuitenkin rohkeutta. Onnistumisen edellytykseksi ei riitä pelkästään oikeanlainen betonimassa vaan se että koko tekijöiden ketju ymmärtää ja sitoutuu hyvään työn laatuun. Ja tuntee ammattilpeyttä tekemästään työstä. Hyviä esimerkkejä löytyy vaikkapa Saksasta."

Ville ei päästä myöskään suunnittelijoita helpolla: "Jollei vaadi, ei myöskään saa. Pitää uskaltaa ottaa myös riskejä."

AVANNOSSA OIKEASTI

Juttutuokion edetessä ei enää ole yllätys kun selviää, että toimiston Avanto -nimi tarkoittaa ihan oikeasti avantoa. Sekä Anu että Ville harrastavat avantoa. Avanto viestii myös toimiston arvoista. Anu ja Ville haluavat että avantoja on tulevaisuudessakin. Ettei ilmasto lämpene liikaa. Avannossa olemisen jos mikä on myös erittäin elämyksellistä, siellä ollessaan ei ole ulkopuolinen.

Avanto onnistuu molempien kotikulmilla. Anu puolisoineen on juuri muuttanut Punavuoresta Lautasaareen, jossa hän pääsee mereen uimaan ja avantoonkin suoraan kodin saunasta. Ville ei ihan kylpytossuissa avantoon pääse, vaikka Uunisaaren avantointipaikka onkin ihan kotikulmilla.

Luonnosta ja luonnossa liikkumisesta pitävät molemmat. Anu kertoo myös pitävänsä kaupungissa olemisesta ja harrastavansa kaupunkikulttuuria. Ville harrastaa maratoneja: "En tosin suorituskeskeisesti, juostujen maratonien määrästäkään en ole varma", hän naurahtaa.

Sirkka Saarinen